

Ако дужник постаје роб, онда ће Американци постати робови својих расипничких влада које од 1969. године нису имали суфицит у буџету.

Светска економска криза донела је тешка времена за многе земље али је и открила неке тајне успешно скриване великим економским растом претходних деценија. У Европи је та тајна прво изашла на видело на Исланду а затим је експлодирала на улицама Грчке, преносећи се на Ирску, а питање је тренутка када ће заробити и Шпанију, Италију и Португал. Та ружна страна зове се дуг и док Европска унија, уз помоћ Кине и ММФ-а, некако проналази новац за санирање дугова малих европских економија, преко Атлантика се спрема сценарио који би могао да продрма цео свет далеко жешће него криза из 2008, 2009. и 2010. године.

Сједињене америчке државе ће, због спасавања банака са Вол стрита, аутомобилске индустрије и ратова у Ираку и Авганистану, достићи ускоро горњу границу задужености федералне државе од 14,3 билиона (хиљаду милијарди) долара. Федералној влади остало је да се задужи за свега 234 милијарде долара, што се процењује да ће бити пробијено већ крајем марта. У Конгресу се води оштра полемика да ли овај лимит треба повећати, што не би било први пут, али овога пута већину чине републиканци који су на изборима крајем прошле године победили баш са обећањима да ће смањити дуг државе. Управо ових дана Конгресна канцеларија за буџет саопштила је да ће буџетски дефицит ове године износити 1,48 билиона долара, што је у номиналном износу рекордан буџетски дефицит у историји САД, док је у односу на БДП нешто мањи од прошлогодишњег.

Део овог дефицита резултат је закона о смањењу пореза који би у периоду од десет година коштао државну касу 858 милијарди долара. Обамина администрација покушава са смањењем трошкова али петогодишњи план кресања војног буџета од 78 милијарди долара или двогодишње замрзавање плата у јавном сектору које треба да донесе пет милијарди личи на кап у океану од 14 билиона долара.

Према прошлогодишњем извештају Трезора, дуг САД би до 2015. године требало да достигне 19,6 билиона долара и превазиђе вредност бруто домаћег производа. Дугови које у рукама држе инвеститори, а међу њима највећи је кинеска влада, износе 9,1 билион долара - за 1,6 билиона су већи него на крају 2009. године.

"Ако САД не доведу своје финансије у ред, имаћемо ситуацију гору него у Европи. Уколико не покушамо да смањимо огроман државни дуг, последице ће бити тешке. Имаћемо нереде на улицама, банкроте и све остале проблеме. Видели смо како млади Французи бацају Молотовљеве коктеле на кола и пале школе зато што се старосни узраст за одлазак у пензију померио са 60 на 62 године", упозорио је Пол Рајан, председник буџетског комитета из редова републиканаца.

Ако дужник постаје роб, онда ће Американци постати робови својих расипничких влада које од 1969. године нису имали суфицит у буџету. У 2010. години чак 414 милијарди долара плаћено је из буџета на име камата власницима хартија од вредности америчког трезора. Поређења ради, на образовање је отишло 93 милијарде, за НАСА-у 19 милијарди, а за Министарство саобраћаја 78 милијарди долара. Управо Трезор је трећи највећи корисник буџета, после одбране и социјале и здравства.

Тренутно 40 центи сваког потрошеног долара у САД је позајмљено. Према проценама Комисије за фискалну одговорност, до 2035. године порески приходи САД ће моћи само да отплате камате на дуг. Тако ће одбрана земље, полиција, саобраћај и све остало бити плаћено туђим парама.

У дискусију да ли наставити са задуживањем или закуцати лимит на 14,3 билиона долара и након марта гледати како америчка влада банкротира, укључило се и незаобилазно финансијско тржиште, односно менаџери великих банака и инвестиционих фондова који у рукама практично држе велики део америчког (и не само америчког) дуга.

Поставља се кључно питање, да ли смирити тржиште које и даље купује хартије од вредности по веома ниским каматама од око 3,4 одсто или наставити пут у дужничку пропаст.

Бил Грос, менаџер највећег заједничког инвестиционог фонда Пимко, тешког 241 милијарду долара истиче да је неопходан уравнотежен буџет, али расправа о томе да ли треба подићи лимит задуживања, код инвеститора рађа страх од банкрота, односно престанка плаћања обавеза а нема много ствари које могу више да уплаше инвеститоре.

Водећи економиста Сити групе и бивши члан енглеске централне банке Виљем Буитер, напомиње да САД и Јапан не могу више да игноришу проблеме фискалне одрживости и само је питање времена када ће влада САД открити да може да се финансира само кроз дугове и то по много вишим каматним стопама.

Страх ће се ширити међу инвеститорима, посебно ако земље одлуче да се финансирају инфлацијом или депресијацијом сопствене валуте.

Autor: M. Obradović

(balkanmagazin.com)